

Каркачова Н. К. Применение личностно ориентированного профессионального обучения в процессе организации учебно-воспитательного процесса в колледже

В статье определена сущность личностно ориентированного профессионального обучения. Доказано, что в процессе организации учебно-воспитательного процесса в колледже с целью эффективной подготовки будущего специалиста, необходимо обратить особое внимание на развитие его личности, творческого потенциала, формирование психической готовности к будущей профессиональной деятельности с учетом индивидуальности студента.

Ключевые слова: колледж, личностно ориентированное профессиональное обучение, личность студента.

Karkachova N. K. The Use of personality-oriented vocational training in the process of organization of the educational process in the College

The article defined the essence of the person-oriented vocational training. It is proved that in the process of organization of the educational process in the College for the purpose of the effective training of the future specialists, it is necessary to pay special attention to the development of his personality, creative potential, formation of mental readiness for future professional activities with regard to the individuality of the student.

Key words: College, personally oriented professional training, the identity of the student.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2013 р.

Прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.

УДК 377.015.31:172.15

Є. Б. Колеснікова

**СУСПІЛЬНО-КОРИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

В умовах розбудови незалежної та демократичної держави питання формування засад патріотичного виховання молоді посідає важливе місце у системі ціннісних орієнтирів педагогіки. Адже молодь та студентство є особливою групою суспільства, що фактично виступає виразником і одночасно провідником соціальних цінностей у суспільстві. Студенти коледжу є окремою підгрупою цієї системи, що охоплює окрему вікову групу молоді з їхніми ціннісними орієнтирами у суспільному

житті й національному розвитку. Тому проблема суспільно-корисної діяльності студентів коледжу у її прив'язці до найгостріших потреб суспільства, зокрема, потреби у патріотичному формуванні суспільної свідомості, постає у сучасній Україні вкрай гостро. Така ситуація пояснюється нестабільністю у соціальній, економічній, політичній сферах держави, що розмиває межі патріотизму у свідомості студентської молоді.

Проблема патріотичного виховання молоді привертає увагу багатьох дослідників. Так, сутність патріотизму як моральної якості особистості визначалася А. Дістервегом, Й. Песталоцці, Г. Сковородою, як стрижневого принципу національного виховання – Г. Ващенком, О. Вишневським, М. Грушевським, І. Огієнком, К. Ушинським. Теоретичні й методичні основи патріотичного виховання студентської молоді розглядали О. Абрамчук, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський. У аспекті даного дослідження особливий інтерес з точки зору формування патріотичних засад студентського виховання викликають сучасні наукові розробки: зокрема, концепція українського національного виховання молоді О. Вишневського; засоби патріотичного виховання студентської молоді Т. Анікіної, О. Гевко, Є. Франківа, української етнопедагогіки Ю. Красильника, героїчних традицій Ю. Каюкова, національно-патріотичних ідеалів Ю. Руденка. Проте за наявності великої кількості робіт з даної тематики питання патріотичного виховання студентів коледжу засобами суспільно-корисної діяльності залишається поза увагою науковців, що актуалізує проведення даного дослідження.

Історично склалося, що в Україні студенти коледжів завжди були втягнутими в трудовий процес, тобто були залученими до суспільно-корисної діяльності на добровільних засадах. Ці засади формувалися в спеціальних навчальних закладах, зокрема, коледжах, що підвищувало роль останніх у патріотичному вихованні молоді.

Сьогодні суспільно-корисна діяльність студентів коледжу – це системно організована добровільна діяльність, що має соціалізаційний характер. Здійснюючи таку діяльність на базі коледжу, студенти надають допомогу своєму співтовариству і роблять свій позитивний внесок у розвиток суспільства, та, як наслідок, національної демократії.

Така діяльність тісно корелюється із патріотичним вихованням. Патріотичне виховання – це формування найважливіших духовних та культурно-історичних цінностей, що відбивають специфіку розвитку нації та її свідомості [4, с. 10]. Розглядаючи патріотичне виховання як кінцеву мету формування національної свідомості, слід зупинитися на принципах її реалізації. Результати аналізу психолого-педагогічної літератури з даного напрямку, проведеного О. Абрамчук, дозволяють дійти висновку, що у процесі патріотичного виховання студентів коледжу важливо «дотримуватися принципу єдності виховного впливу на свідомість, почуття та діяльність особистості з обов'язковим

урахуванням особливостей її духовного життя» [1, с. 9]. При цьому слід враховувати, що патріотичні ідеали студентів коледжу трансформуються в стійкі духовні утворення – погляди, переконання, ідеали, ціннісні орієнтації – за умови, коли «особистість здобуває їх дослідницьким, трудовим, евристичним шляхом з певної системи знань, відомостей, художньо-естетичних образів, національних традицій, звичаїв» [1, с. 9]. Виходячи з такої позиції, можна припустити, що існує стійкий зв'язок патріотичного виховання із діяльнісним аспектом суспільно-корисної діяльності. Остання виступає інструментом або засобом патріотичного виховання студентів коледжу завдяки її дослідницькому та трудовому характеру.

Під час реалізації суспільно-важливих завдань студенти коледжу залучаються до колективних трудових відносин, що спрямовуються на досягнення заздалегідь встановленої суспільної мети. У результаті, окрім базису [2] – запланованого результату, досягнутої мети, вони отримують певні надбудови [2] – приналежність до власного співтовариства, підвищення рівня соціалізації, нові загально-патріотичні стимули. Національні традиції та звичаї, що несуть у собі любов усієї української нації до праці, відіграють важливу роль у патріотичному вихованні студентів коледжу на засадах суспільно-корисної діяльності.

Суспільно-корисна діяльність студента коледжу сприяє соціалізації особистості, адже коледж є навчальним закладом, де формуються і закладаються ціннісні орієнтири. Сама по собі суспільно-корисна діяльність несе позитивний вплив на формування особистості, патріотичне виховання. Проте організація такої діяльності на базі навчального закладу, у першу чергу, коледжу, підвищує її результативність як поступового процесу.

Сучасна наукова думка, представлена, зокрема, роботами таких авторів, як Н. Лавриченко, М. Лукашевич, О. Панагушина, Ю. Поліщук, доводить наявність стійкого зв'язку між проблемами соціалізації та суспільно-корисною діяльністю особистості [3, с. 10]. У цьому аспекті коледж як організацію пропонуємо розглядати в якості інституту (інституційного утворення), що здійснює формуючий вплив на соціальні якості та властивості студента, на його діялісне включення в соціальне середовище, залучення до реалізації суспільно-корисних дій. Таким чином, коледж виступає соціально-виховуючим інститутом, що має певні важелі впливу (адміністративні, фінансові, правові тощо) для використання потенціалу вільного часу студентів з метою залучення їх до активної соціально-корисної діяльності. На базі коледжу такий процес ґрунтується на формуванні системи соціальних відносин та зв'язків, забезпечення передання студентам соціального досвіду і перетворенні цього досвіду у власні орієнтації, установки, знання, навички, уміння. Адже коледж виступає менш жорсткою, ніж держава, структурою, яка є достатньо вільною, гнучкою, самостійною у визначенні цілей, завдань та засобів їх виконання, плюралістичною у виборі форм, методів своєї

діяльності. Спрямовуючи таку діяльність на виховання патріотичної молоді, коледж використовує лише набір засобів та інструментів впливу. Результатом, з одного боку, є досягнення певного соціального ефекту, з іншого (як наслідок) – формування патріотичної особистості студента.

Проте формування світоглядної свідомості патріота здійснюється не лише шляхом застосування окремих механізмів, що реалізуються, зокрема, у сфері соціально-корисної діяльності студентів коледжу, а й шляхом оновлення змісту освіти. Саме у коледжі студенти мають здобувати сучасну освіту, що за своїм обсягом і характером відтворює національне ідейно-ціннісне багатство, вищі здобутки культури, сприйняті крізь призму приналежності до власного співтовариства. З цієї точки зору участь студентів коледжу у суспільно-корисній діяльності повинна носити патріотичне спрямування, виступати активною формою розвитку суспільного обов'язку і відповідальності перед нацією, батьківщиною. Саме тому у патріотичному вихованні студентів коледжу важливо пов'язати минуле (у найкращих його надбаннях) і сучасне нашої країни, що спрямовано на утвердження наступності кращих традицій поколінь. Чим сильніше студенти відчуватимуть наявність стійкого зв'язку між минулим і майбутнім України, а також зв'язку власних особистих інтересів із інтересами нації, вітчизни, тим чіткіше вони уявлятимуть свою роль у національному розвитку, і тим вищим стане ступінь усвідомлення патріотичної відповідальності.

Виходячи із вище викладеного, слід зробити висновок про наявність кореляції між суспільно-корисною діяльністю й національною історією, політикою, релігією та культурою. Тож така діяльність студентів коледжу має особливі, притаманні лише їй характеристики:

- суспільно-корисна діяльність не передбачає фінансової винагороди, грошової оплати, за винятком компенсацій окремих витрат;
- суспільно-корисна діяльність має патріотичне підґрунтя, тому вона повинна здійснюватися добровільно (студенти братимуть участь у ній не по розпорядженню, наказу коледжу, а за власним бажанням);
- суспільно-корисна діяльність має соціальну спрямованість, тому вона має приносити реальну користь як студентам, так і суспільству й навколишньому середовищу;
- суспільно-корисна діяльність не передбачає спеціальної або професійної підготовки, проте вона націлена на підготовку до майбутньої постійної зайнятості студента, формування його особистісних якостей;
- суспільно-корисна діяльність носить тимчасовий цивільний характер.

Доцільним видається залучення до такої діяльності групи студентів, зокрема, 15 – 20 осіб для участі в одному проекті, програмі або реалізації одного спільного завдання. Також з метою підвищення зацікавленості студентів у суспільно-корисній діяльності слід передбачити можливість присвоєння їм певного формального статусу учасника. Оскільки суспільно-корисна діяльність координується та підтримується коледжем,

надання формального статусу або утворення системи присвоєння таких статусів може стати додатковим стимулом для студентів, що не передбачає фінансування, проте підвищує їхню зацікавленість у результатах.

Підводячи висновки нашого дослідження, хочеться підкреслити, що патріотичне виховання студентів коледжу передбачає розроблення системи відповідних засобів, найважливішим з яких у сучасних умовах виступає суспільно-корисна діяльність.

Суспільно-корисна діяльність студентів коледжу постає системно організованою добровільною діяльністю, що має соціальний характер: здійснюючи таку діяльність студенти надають допомогу своєму співтовариству і роблять свій позитивний внесок у розвиток суспільства.

У цій діяльності коледж виступає соціально-виховуючим інститутом, що має певні важелі впливу для використання потенціалу вільного часу студентів щодо залучення їх до активної соціально-корисної діяльності.

З метою підвищення зацікавленості студентів у такій діяльності коледж формує систему відповідних стимулів та орієнтирів. Зокрема, в якості стимулюючого фактору може використовуватися метод надання формальних статусів, що підвищує зацікавленість у результатах, сприяє соціалізації студентів та укріпленню засад патріотизму, не передбачаючи додаткового фінансування.

Список використаної літератури

1. Абрамчук О. В. Патріотичне виховання студентів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Оксана Володимирівна Абрамчук ; ТНПУ. – Терноп., 2006. – 20 с. **2. К критике** политической экономии : Избранные произведения / Ф. Энгельс, К. Маркс. – В 3-х т. – Т. I. – М. : Политиздат, 1980. – 640 с. **3. Панагушина О. Є.** Соціалізація підлітків у діяльності молодіжних організацій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Олена Євгеніївна Панагушина ; ЛНУ. – Луганськ, 2008. – 20 с. **4. Самтонов С. Н.** Патриотическое воспитание студентов вуза на основе этнокультурного опыта : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Санан Николаевич Самтонов ; КГУ. – Майкоп, 2008. – 28 с.

Колеснікова Є. Б. Суспільно-корисна діяльність як засіб патріотичного виховання студентів коледжу в сучасних умовах

У статті розкрито зміст понять суспільно-корисної діяльності та патріотичного виховання студентів, доведено наявність зв'язку між ними. Визначено роль коледжу у суспільному спрямуванні добровільних ініціатив студентів та патріотичному вихованні молоді. Наведено характеристики суспільно-корисної діяльності студентів коледжу. Акцентовано увагу на необхідності розроблення відповідних стимулів активізації такої діяльності коледжем.

Ключові слова: суспільно-корисна діяльність, патріотичне виховання студентів, коледж, соціалізація, національний розвиток.

Колесникова Е. Б. Общественно-полезная деятельность как способ патриотического воспитания студентов колледжа в современных условиях

В статье раскрыто содержание понятий общественно-полезной деятельности и патриотического воспитания студентов, доказано наличие связи между ними. Обозначена роль колледжа у общественной направленности добровольных инициатив студентов и патриотическом воспитании молодежи. Предоставлены характеристики общественно-полезной деятельности студентов колледжа. Акцентируется внимание на необходимости разработки соответствующих стимулов активизации такой деятельности колледжем.

Ключевые слова: общественно-полезная деятельность, патриотическое воспитание студентов, колледж, социализация, национальное развитие.

Kolesnikova E. Socially useful activities as a way of patriotic education of college students in today's conditions

The article reveals the content of socially useful activities and patriotic education of students' concepts. Connection between those concepts is demonstrated. The role of the college in public voluntary initiatives targeting and patriotic education of youth is defined. The characteristics of socially useful activities of college students are given. Attention is focused on the need of appropriate incentives of activation such activities forming by college.

Student's socially beneficial activity contributes to social adaptation of a personality. Any college is an educational institution where values are formed. Socially beneficial activity itself has positive influence on formation of the personality and his patriotic education. An educational institution, a college, for example, plays a significant role in this process.

Key words: socially useful activities, patriotic education of students, college, socialization, national development.

Стаття надійшла до редакції 06.09.2013 р.

Прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.